

פרטי הנקיות – מאכלות אסורים; אונאת דברים

התאווה השלישית שמפתה את האדם היא ענייני האכילה, פחות עוצמתית אבל גם היא גורמת שוחד. היא מבלבלת את האדם ומטה את דעתו.

יש הרבה הלכות כשרות שונות ורבות, צריך חיזוק כי: א. יש תאוות הלא - יש מאכלים שמפתים את האדם וגורמים לו לא לשים לב לבעיות ההלכתיות, או שיש מצבים שבהם אדם רעב, ולכן הוא לחוץ ונמשך לאוכל, ועלול להקל ולא לשים לב.

ב. יש בעיה נוספת, והיא הנושא הכספי. במקומות מסויימים בעולם אוכל כשר הרבה יותר יקר. אנחנו לפעמים נתקלים בתופעה הזו - כשאדם נקלע לנסיעה לא שגרתית והוא רעב, והמזון עם הכשר לא ברור, לפעמים כשהוא מארח או מתארח. אנחנו צריכים לפתח השקפת עולם בנושא המזון. הרמח"ל כדרכו לא מסתפק בלהזהיר, אלא הוא בונה דעה, כמו שעשה בעניין הממון והעריות. הוא בונה לנו תפיסה איך להסתכל על עניין המאכלות.

הבעיה היא, אומר הרמח"ל, שהאוכל, בניגוד לאיסורים אחרים, נכנס לתוכנו. הוא הופך להיות חלק מבשרנו. הדם הוא הנפש, מה שזורם לנו בדם זה חלק מחיבור הנפש אל הגוף, זה משפיע על הרגשות והמחשבות. לכן התורה כל כך החמירה בנושא הכשרות. בעיסוק בנושא הזה צריך לזכור שיש פה סוגיה רחבה יותר: אנחנו רואים שבני אדם בכל העולם נזהרים מאוד בנושא המאכל. בגלל שהאדם כשהוא אוכל, הוא מאוד דומה לחיה - אז האנושות מפחדת מעצמה ברגעי האכילה. כשאני אוכל, מה ההבדל ביני לבין חיה? כדי להגן על עצמה, פיתחה האנושות המון הבדלים, סייגים וכללים בנושא האכילה, כדי להבדיל אותנו מעולם החי. כשחיה רואה פרי על העץ, היא שמה ביס. אף אדם בעולם לא יעשה את זה, זה נותן לאדם הרגשה שהוא חיה, שהוא איבד את הזהות האנושית שלו. אנשים לא שמים ביס בחסה שנמצאת באדמה. את החיטה אנחנו טוחנים, את הדג מבשלים, מגישים על השולחן ואוכלים בצורה מנומסת, כדי ליצור מרחק. את כל המעשים האלה אנחנו עושים כדי לשמר את הנפש האנושית שלנו. ברגע הזה שכל כך קרוב לעולם החי, האנושות פיתחה המון דברים שיוצרים מרחק: הכנות, כללים ונימוסים. עולם שלם שבא להגן על הנפש האנושית, על האצילות שלה. אמא אומרת לילד "תאכל כמו בן אדם". בני אדם מקפידים על זה בכל מקום, זה נותן את התחושה שאנחנו שומרים על זהותנו האנושית. כל זה כי משהו באכילה מכניס אותנו אל עולם החי, גורם לנו להידמות מאוד לחיות.

אומר הרמח"ל, שיש לנו נפש קדושה, אנחנו צריכים לשמור על אצילות נשמתנו. יש הרבה בע"ח שאנחנו לא אוכלים, הם לא מתאימים לנפש שלנו. התורה מסננת המון חיות שלא מתאימות לנו, כי משהו בנפש שלהם צורם, יקלקל אותנו. אנחנו לא אוכלים חיות טורפות ולא עופות דורסים. אנחנו אוכלים חיות שמתביינות בקלות, משמע שהן דומות יותר לבני אדם בנפשן.

גם אם נאכל חיה מהשדה, אלו יהיו חיות מאוד עדינות - צבי, אייל ויחמור, חיות רכות יותר. לעולם תהא מהנרדפים ולא מהרודפים - תראה מאיפה ה' בוחר קרבנות. רק החיות המאוד קרובות לאדם, רק הן מתאימות לנפש שלנו.

גם כשאוכלים בהמה, את הדם שלה לא אוכלים, כי הדם הוא הנפש. אתה לא מכניס את המוטיב הנפשי של הבהמה אליך.

גם נושא הברכות, אכילה עם הראש, עם תשומת לב. זה אומר שאדם שם לב לנפש שלו. מול התאווה הגדולה הזו אנחנו מעצימים את הדעת - זה כשר או לא? יש חרקים? זה יוצר מעצור, אתה לא יכול להתנפל על האוכל. מי אתה? זה מתאים לך? זה יוצר נפש אחרת, שלא נגררת אחרי התאווה אלא ערנית לאישיות שלה, למה נכון.

כי מה שאנחנו אוכלים נכנס לנו לנפש, מי שלא מקפיד על כשרות נשאר בהמי, כי האוכל שהוא אכל נהפך להיות חלק ממנו.

המאכלות האסורות שהוא אכל משפיעות עליו, כי הן נעשות בשר מבשרו. לכן אנחנו כל כך מקפידים על ענייני הכשרות, זה כמו ארס ללב ולנפש. אדם שרוצה לשמור על האיכות המחשבתית שלו צריך לשים לב מה נכנס, אנחנו רוצים לשמור על צלילות דעת, לכן המחשבה חשובה כל כך.

זה אפיין את עמ"י לאורך כל הדורות, תמיד המטבח היהודי היה שונה לגמרי, עם הרבה עירנות, שאלות, והמון מסירות נפש על אוכל כשר. המון הרחקות מהאומות בנושא המזון, שמירה על הזוך שלנו.

עד עכשיו דיברנו על תאוות, יצרים.

עכשיו אנחנו עוברים למערכה נוספת בה אין יצרים אבל בכל זאת יש שוחד, שנובע מהמתח החברתי. אדם הוא יצור חברתי מאוד, חשוב לו להיות בעל מעמד בחברה, אהוד ומכובד. זה מאוד מטריד את האדם, ובגלל הלחץ הסמוי בעולם החברתי הוא לפעמים לא שם לב. כי יש תחרות קטנה, לחץ. דחף של "מה עם המעמד שלי? שלא ישכחו אותי". זה מאוד מלחץ, וזה גורם לאדם לא לחשוב ולטעות בגדול. לא כי הוא רשע, אלא כי הוא נכנע ללחץ. לכן צריך לפתח מודעות גבוהה לדברים שלא שמים לב אליהם במבט ראשון.

אדם כל כך מוטד מהפן החברתי, שהוא עלול לעסוק בלהוריד אחרים במקום להעלות את עצמו כדי להיות מרכזי בחברה, להוריד קצת איומים כדי להיות במרכז.

אם הוא רואה מישהו מוערך, משמעותי - זה מאיים עליו. זה עלול לצרום לאדם, לגרום לו לטעות. זה נקרא אונאת דברים.

האונאה של האדם את חברו יכולה להיות הרסנית מאוד, גם בארבע עיניים.

לעשות או ליצור מבוכה לאחר, זה מוריד לו את הגובה, מוציא ממנו את האוויר.

הדמיון הנוראי של הלחץ החברתי גורם לאדם להנמיך אחרים מרוב לחץ להיות במרכז.

זה איסור מהתורה לעשות את זה.

יש אדם בעל תשובה, שכולם מעריכים כי הוא כל כך צדיק. זה מאיים עליו קצת, כי הוא כל כך מוערך.

אתה רוצה להוריד לו את הביטחון העצמי, "אנחנו זוכרים איך היית פעם".

אתה חושב שאתה מרוויח מזה שהוא הפסיד? ממש לא. אתה רק דרכת עליו.

אפשר למצוא לזה מילים נחמדות כמו לעקוץ מישהו או לרדת עליו - זה הכל איסור דאורייתא, כי גרמת לו מבוכה קטנה בגלל הלחץ החברתי.

גדולה אונאת דברים מאונאת ממון. אסור להונות, כל שכן בציבור - למחוק מישהו מול החברה, להוריד גם את מעמדו החברתי בנוסף לאת בטחונו העצמי.

(למה זה נקרא אונאה? אונאה זאת אומרת שאתה מזעזע מעמד של מישהו, אפשר לעשות את זה כלכלית או חברתית.)

זה לערער את המעמד של מישהו אחר, להתקדם על חשבון השני. אונאה זה להוריד את השני במקום להיות יותר טוב).

לכל אחד מאתנו יש צבע, פנים מיוחדות ונשמה מיוחדת. רק בעולם הבא ניפגש עם האישיות שלנו.

בעולם הזה קשה לאדם להבין עד הסוף מיהו, מה הנשמה המיוחדת שלו.

בעולם הבא, כל אחד יעמוד מול זהותו המיוחדת. לכן בעולם הבא יש חדרים חדרים, כל אחד והעניין המיוחד שלו.

אבל אם אתה מוריד את ערכו של אדם, מזלזל באישיות שלו, אתה כופר בעולם הבא של האישיות המיוחדת שלו! אתה שם אותה בצד, מלבין את הצבע המיוחד שלו.

אתה מתעלם מהפנים שלו, מהאישיות המיוחדת שלו! למה אתה צריך למחוק לו את הצבע המיוחד?

אם אתה עושה את זה, אין לך עולם הבא. אם אתה מזלזל במיוחדות שלו, אתה מזלזל בעולם הבא שלו -

אתה מזלזל במיוחדות של בני אדם, אתה בעצם גם מזלזל בעולם הבא שלך.

אם אתה מתרגל לזלזל באישיות של מישהו, אז אתה כופר בעולם הבא, בנשמה שלו.

לכן אסור לנו לעשות דברים שעלולים למנוע מאדם להביא את האישיות שלו לידי ביטוי.

(מעשים רעים באים מחוסר אישיות, מיצר הקיום שהוא אחיד אצל כל היצורים. זה המכנה המשותף הנמוך של כולנו, משם באים הדברים הלא טובים. הדברים המיוחדים הם הדברים הלא אלמנטריים, שם הנשמה מתגלית).

צריך מאוד להיזהר, לבדוק את עצמנו טוב טוב, שאנחנו לא צוחקים על מישהו מתוך אינטרס לצאת חזק מלהוריד אותו.

הקב"ה בדרך כלל לא נפרד בעצמו, אבל פה הוא נפרד בעצמו. זה נושא אישי, ה' מטפל פה אישית כי זו סוגיה אישית.

הפנים של כל אחד מאתנו זו סוגיה אישית, ה' נתן את הנשמה המיוחדת הזו בעולם, תיזהר! לכן, אפילו עם כוונה טובה, אם אתה רוצה לתקן את העולם - אף פעם אל תלבין פניו של אחר. אל תפגע. חפש איך מתקנים, אבל אף פעם לא על חשבון מישהו. אתה רוצה לתקן? תגיש עזרה, תפעל. אתה לא יודע איך לעזור בלי לפגוע? - אתה פטור. אתה לא יודע לחנך אחרים בלי לפגוע בהם? - לא צריך. לת"ח גדול הגיע אבא והתחיל לקטר על הבן שלו שהוא עושה מעשים רעים לרוב. הרב ראה שהאבא מזכיר רק דברים שליליים, אז הוא אמר לו: "אני פוטר אותך ממצוות חינוך". כך אי אפשר להגיש עזרה.

לכן הוכח תוכיח את עמיתך שייך רק במי שיודע איך לעשות את זה. אם התוכחה שלך עלולה לפגוע בנפש שלו - אסור. אתה פטור, תבטח בה'. אתה צריך לתקן רק אם אתה יודע איך עושים את זה טוב, אם אתה לא יודע - אל תתקן. אתה לא יכול לתקן מזגנים אם אתה לא יודע לתקן, לא משנה כמה אתה רוצה לעזור. אתה עלול להזיק מאוד, על תיגע. אתה לא מבין בזה, אין לך מצווה לתקן משהו שאתה לא מבין בו. אל תהיה מזיק.

יותר חמור מזה, כשאנחנו עוסקים בנפש של אנשים. אתה רוצה שיתפלל, שילמד תורה? נפלא, אבל אם אתה לא יודע איך לעשות את זה, עזוב. ה' עצמו יתערב בסיפור, אין הפרגוד ננעל. פרגוד זה מסך, דברים שה' נותן למלאכים לסדר. אבל זה נושא שבו ה' מתערב אישית, שהוא לא מוכן לוותר עליו.

זה כמעט תמיד נובע מלחץ חברתי, מרצון להיות במרכז, מאובססיה לא נקייה של האדם להיות משהו על חשבון השני.

תירגע, החלץ החברתי הזה הוציא אותך מדעתך. אם אתה לא יודע להעיר למישהו, לאנשים, לחברה, בלי לפגוע בהם - אתה פטור. ה' יעזור, תתפלל עליהם, זה מה שנשאר לך. ה' ישיב את האדם בתשובה. אפשר לכוון ברפאנו על אדם שאתה יודע שהוא פושע גדול שה' ירפא את ליבו. זה כמו חולה: אתה לא יכול לרפא מישהו, תרצה כמה שתרצה, אם אתה לא מוסמך לכך. לך תתפלל. אותו דבר בתיקון האישיות של האדם. אין רופא? - ה' רופא כל בשר, תתפלל עליו שירפא. אם אתה לא יודע איך לתקן מישהו בלי לפגוע בו, תתפלל לה'. זהו. אנחנו בשום אופן לא פוגעים, אפילו לא ברמז.

השיחה נערכה לפישטחיות הבנתו של העורך,
ובל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.